

Vol. 1
1962

1337
1-3
1962-64

OBSAH

Jaromír Bělič: Za upevňování kontaktu mezi češtinou a slovenštinou na poli terminologie	1
D. S. Lotte: Tvoření soustavy vědeckých technických termínů	7
Ján Horecký: Na okraj českého a slovenského anatomického názvoslovia	16
Rudolf Bárta: Silikátové názvosloví	23
Rudolf Bárta: Terminologie silikátového průmyslu	28
Ivan Viest—Eugen Kevický: Zo slovenskej železničnej terminológie	32

Diskusie

Vlado Uhlár: K niektorým otázkam slovenskej textilnej terminológie	42
--	----

Zprávy a posudky

Ivo Kruliš—Miroslav Roudný: Úsilí o normalizaci hutnického názvosloví	56
Milan Ptáček: Názvosloví vstřikovacích zařízení naftových motorů	60
Jan Průcha: Příprava slovníku literárněvědných termínů v SSSR	62

ČESKOSLOVENSKÝ TERMINOLOGICKÝ ČASOPIS

orgán Československej ústrednej terminologickej komisie
pri Prezídii ČSAV

ROČNÍK I — 1962 — ČÍSLO 1

Vydáva

YDAVATELSTVO SLOVENSKEJ AKADEMIE VIED V BRATISLAVE

Hlavný redaktor dr. Ján Horecký, C. Sc.

Výkonný redaktor Ivan Masár

Redakčná rada: čl. kor. Jaromír Bělič, dr. Milan Jelínek, C. Sc.,
dr. Ján Horecký, C. Sc., dr. Jaroslav Kuchař, prof. dr. Eugen Jóna,
dr. Štefan Peciar, Ivan Masár

Redaktor časopisu Andrej Keder. Technický redaktor Vladimír Štefanovič.
Redakcia: Bratislava, Klemensova 27. Vychádza raz za dva mesiace. Ročné
predplatné Kčs 24,—. Jednotlivé číslo Kčs 4,—. Rozširuje Poštová novinová
služba, objednávky a predplatné prijíma Poštový novinový úrad — ústredná
administrácia PNS, Bratislava, Gottwaldovo nám. 48/VII. Možno tiež
objednať na každom poštovom úrade alebo u doručovateľa. Objednávky
do zahraničia vybavuje Poštový novinový úrad — vývoz tlače, Praha 1,
Jindřišská ul. 14. Rukopis zadaný v novembri 1961, vytlačený v januári 1962.
Vytlačili Polygrafické závody, n. p., závod 2, Bratislava. Povolené rozhod-
nutím SNR č. 28204/61. — K-19*21041.

Kčs 4,—

OBSAH I. ROČNÍKA

Články

Bárta, Rudolf: Silikátové názvosloví	23
Terminologie silikátového průmyslu	28
Bělič, Jaromír: Za upevňování kontaktu mezi češtinou a slovenštinou na poli terminologie	1
Blanár, Vincent: K príprave súpisu slovanskej onomastickej terminológie	278
Habovštiaková, Katarína: K charakteristike slovnej zásoby a terminológie u Bernoláka	321
Horecký, Ján: K terminológii matematickej jazykovedy	193
Na okraj českého a slovenského anatomického názvoslovia	16
Názvoslovie lesného hmyzu	85
Kabina, Imrich: Niektoré aktuálne otázky právnej terminológie	344
Z aktuálnych otázok právnej terminológie	65
Kuchař, Jaroslav: Publikace o terminologických otázkách v SSSR	211
Levkovskaja, K. A.: Niektoré vlastnosti terminológie	331
Lotte, D. S.: Tvoření soustavy vědeckých technických termínů	7, 141, 198
Základy tvoření vědecké technické terminologie	271
Masár, Ivan: Poznámka k používaniu substantív <i>rast</i> a <i>vzrast</i>	356
Novacký, Anton: Poznámky k problematike fytopatologického názvoslovia	207
Oravec, Ján: Nové druhotné predložky v odbornom štýle	257
Pikorová-Bartáková, Jarmila: Na okraj genetickej terminológie	288
Píšek, František: K vývoji a dnešnému stavu technického, zejména hutnického názvosloví	283
Richter, Karel: České a slovenské vojenské názvosloví	129
Tejnor, Antonín: Užitečná publikace o technické terminologii	216
Uhlár, Vlado: Názvoslovie bavlnárskych krosien	154
Viest, Ivan—Kevický, Eugen: Zo slovenskej železničnej terminológie	32

Diskusie

Červenka, Martin: Návrh názvov pre niekoľko rastlinných rodov	232
✓ Dvonč, Ladislav: Dva jazykovedné termíny	163
✓ K otázke termínov prirodzený a gramatický rod	300
Garaj, J. K.: „Knihovníctvo“ ako veda?	227
Horecký, Ján: K terminológii obilnín	363
Mokrý, Ladislav: Niektoré problémy slovenskej hudobnej terminológie	369
Ondruš, Boris: Ešte o prŕhati	89
Papánek, František: K terminológii tzv. „nehŕbia“	358
Peciar, Štefan: Slovenistika, slovacistika, slovakistika, slovenikum, slovákum, slovacikum	295
Škodáček, Ludovít: Dve poznámky k železničnej terminológii	230
Uhlár, Vlado: K niektorým otázkam slovenskej textilnej terminológie	42

Zprávy a posudky

✓ Buffa, Ferdinand: K otázke kritérií jazykovej správnosti v odbornej terminológii	183
Karel Sochor a kol., Hornický slovník terminologický	174
Červenka, Martin: Niekoľko poznámok k botanickej nomenklatúre v knihe Okrasné rastliny od V. Buchtu	237
Gamba, Ladislav: K problematice oděvního názvosloví	115
✓ Grétsy, László: Výskum odborného jazyka v Maďarsku	315
✓ Horecký, Ján: Josef Filipec, Česká synonyma z hlediska stylistiky a lexikologie	377
Názvoslovie civilných zbraní a streliva	189
Odľučování a odľučovací zařízení. Základní pojmy a názvosloví	128
Poriadok vnútornej služby ozbrojených síl Československej socialistickej republiky	190
✓ Pracovná porada Medzinárodnej terminologickej komisie (jazykovednej sekcie)	248
Stavebnícky náučný slovník	178
Zpráva o činnosti terminologického oddelenia ÚSJ	121
✓ Keder, Andrej: Vincent Blanár, Zo slovenskej historickej lexikológie	240
Kruliš, Ivo-Roudný, Miroslav: Úsilí o normalizaci hutnického názvosloví	56

Kuchař, Jaroslav: Zpráva o I. zasedání Čs. ústřední terminologické komise ČSAV	181
Luby, Štefan: Právna terminológia v 1. a 2. diele Slovníka slovenského jazyka	93
Masár, Ivan: Kol. Katedry jazyků ČSAV, Bibliografie odborných překladových slovníků	380
Nové české a slovenské termíny v raketovej technike	250
Nové zväzky odporúčaných termínov	246
Prof. inž. dr. J. Pelíšek, Atlas hlavních půdních typů ČSSR	127
Slovenské polygrafické názvoslovie	319
Mláčovská, V.-Knotková, K.: J. Savuřák a kol., Velký rusko-slovenský lékařský slovník	107
Mleziva, Emil: Mezinárodní železniční slovník	255
Petrovský, Alexander: Snahy o normalizáciu českého železničného názvoslovía v minulosti a súčasnosti	306
Průcha, Jan: Příprava slovníku literárněvědných termínů v SSSR	62
Ptáček, Milan: Názvosloví vstřikovacího zařízení naftových motorů	60
Roudný, Miroslav: Inž. Miroslav Zikmund, Názvoslovie anorganických látek	172
Josip Kleczek, Astronomický slovník	235
Sochor, Karel: J. Jurga, P. Hamžík, Š. Galusek, Odevnické názvoslovie a základy odevnictva	375
Šaling, Samo: III. medzinárodná konferencia o prekladových slovníkoch vydavateľstiev socialistických krajín	186
Urbančok, Milan: Konferencia o vývinových tendenciách spisovnej slovenčiny	252
Vlk, Alexej: Velký rusko-slovenský lékařský slovník (dodatek k recenzím)	113

Články

✓	Blanár, Vincent: K terminológii v matičných rokoch	257
✓	Budovičová, Viera: Sémantické princípy odbornej terminológie	193
	Hausenblas, Karel: Termínový a odborný text	7
	Horecký, Ján: Názvoslovie písacích strojov	30
✓	Nová etapa v koordinácii českej a slovenskej terminológie	1
✓	Pokus o štruktúrnú analýzu termínov	274
	Terminologické poznámky k novým právnym kódexom	226
	Ivanová-Šalingová, Mária: Z problematiky modernej štylistiky a štylistickej terminológie	129
	Jelínek, Milan: Syntaktické tendence odborného štýlu	65
	Kabina, Imrich: Z aktuálnych otázok právnej terminológie	154
	Kajánová, Oľga: K využitiu záporu v slovenskej terminológii	22
	Kandelaki, T. L.: Niektoré sufixálne modely technických termínov	213
	Kruliš, Ivo — Roudný, Miroslav: Význam historického odborného názvosloví	26
	Lang, Friedrich: O některých otázkách názvosloví	148
✓	Lotte, D. S.: Tvoření soustavy vědeckých technických termínů	84
	Základy tvoření vědecké technické terminologie	15
	Papánek, František: O vztázech českej a slovenskej lesníckej terminológie	346
	Pradenie vlny	288
	Roudný, Miroslav: Komise pro ustálení názvosloví v oboru výživy	97
	Ryšavý, Metoděj: Názvosloví nátěrových hmot	230
	Sekanina, Josef: Vývoj a dnešní stav českého mineralogického názvosloví	91
	Tanušková, Gertrúda: Slovenské názvoslovie výživy	101
	Uhlár, Vlado: Krosná, ich časti a činnosť	321
	Z terminológie chemických vlákien	40
	Základní názvy z vodního lyžování	172

Diskusie

Hečko, Vítazoslav: K diskusi o lesníckej terminológii	357
Horecký, Ján: K revízii názvoslovnej normy o plastických látkach	49
Viacčlenný prívlastok v botanickej terminológii	350
Kábrt, Ján: K lékařskému názvosloví	299

Keder, Andrej: K niektorým termínom typu <i>umenoveda</i> , <i>umeno-vedec</i> a ich odvodeninám	104
Masár, Ivan: Poznámky k niektorým termínom vo vodnom lyžovaní	356
Slovo <i>sílnica</i> v slovenskom odbornom názvosloví	184
Novák, Jaroslav: Problémy plastikářského a gumářského názvosloví	237
Novák, Pavel: K vytváření terminologie <i>matematické lingvistiky</i>	234
Papánek, František: O termínoch, ktoré nie sú termínmi	179
Roudný, Miroslav: K rozdílným českým a slovenským názvům ve vodním lyžování	355
Uličný, Oldřich: Prádelna zeleniny	305

Zprávy a posudky

Dvonč, Ladislav: Přehled slovenských terminologických příspěvků za rok 1962	375
Fleischmann, Jaroslav: Anatomické názvoslovie	58
Horecký, Ján: A. Kotzig, Matematické metody v hospodářské praxi; Matematika a společnost	60
Pracovní porada Mezinárodní terminologické komise	319
Stavebnický naučný slovník II	251
Teorie nadožnosti v oblasti radioelektroniky. Terminologija	127
Vladislav Valach — Ján Kábrt, Lékařský slovník	246
Kučera, Antonín: Rusko-český technický slovník	252
Kudrna, Emil: Josef Novák, Kapesní anglicko-český a česko-anglický technický slovník	188
Kuchař, Jaroslav: První rok činnosti Československé ústřední terminologické komise ČSAV	119
Masár, Ivan: Elektrotechnika. Elektronika	254
O. J. Blažiček s kol., Slovník památkové péče	316
Sborník Filozofické fakulty Univerzity P. J. Šafárika v Prešove	
Zpráva o 2. zasadnutí Československé ústřední terminologické komise ČSAV	123
Richter, Karel: Názvoslovná norma pro civilní zbraně a střelivo	125
Roubíček, Jiří: Jednotné názvosloví v oboru stavebnictví členských států RVHP	243
Roudný, Miroslav: Německo-český technický slovník	190
Pětifilný technický slovník naučný	249

Sochor, Karel: České odborné časopisy a terminologie	307
Články o terminologii v českých odborných časopisech	51
Svoboda, A. M.: Názvoslovný zpravodaj zemědělský	192
Tyl, Zdeněk, — Tylová, Milena: Přehled českých terminologických příspěvků za rok 1962	370
Uhlár, Vlado: Barbara Mocarska-Falińska, Słownictwo Warmii i Mazur, Uprava i obróbka lnu	312
Uličný, Oldřich: Česko-slovenský vojenský slovník	367

ČESKOSLOVENSKÝ TERMINOLOGICKÝ ČASOPIS
orgán Československej ústrednej terminologickej komisie
pri Prezídiu ČSAV

ROČNÍK II — 1963

Vydáva

VYDAVATELSTVO SLOVENSKEJ AKADEMIE VIED V BRATISLAVE
Hlavný redaktor dr. Ján Horecký, C. Sc.
Výkonný redaktor Ivan Masár

Redakčná rada: člen korešpondent ČSAV Jaromír Bělič, dr. Ján Horecký, C. Sc., doc. dr. Milan Jelínek, C. Sc., prof. dr. Eugen Jóna, Jaroslav Kuchař, C. Sc., Ivan Masár, dr. Štefan Peciar
Redaktor časopisu Andrej Šumec

Redakcia: Bratislava, Klemensova 27. Vychádza raz za dva mesiace. Ročné predplatné Kčs 24,—. Jednotlivé číslo Kčs 4,—. Rozširuje Poštová novinová služba. Objednávky a predplatné prijíma PNS — ústredná expedícia tlače, administrácia odbornej tlače, Gottwaldovo námestie 48, Bratislava. Možno tiež objednať na každom poštovom úrade alebo u doručovateľa. Objednávky do zahraničia vybavuje PNS — ústredná expedícia tlače, odd. vývozu tlače, Praha 1, Jindřišská 14. Rukopis zadáný v septembri 1963, vytlačený v decembri 1963. Vytlačili Polygrafické závody, n. p., závod 2, Bratislava. Povoľené rozhodnutím SNR č. 28204/61. K-06*31391

© by Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied 1963
Kčs 4,—

NOVÁ ETAPA V KOORDINACII ČESKEJ A SLOVENSKEJ TERMINOLÓGIE

(K 10. výročiu založenia Československej akadémie vied)

Ján Horecký

Desiate výročie založenia Československej akadémie vied chceme v našom časopise spomenúť stručným prehľadom práce vykonanej v oblasti terminológie a zhodnotením dnešného stavu a ďalších perspektív.

Vychádzať tu musíme zo skutočnosti, že pri založení Československej akadémie vied už jestvovali dve pracoviská, ktoré sa zaoberali otázkami terminológie. Bol to Ústav pre český jazyk a Ústav slovenského jazyka. V oboch ústavoch sa už pred desiatimi rokmi intenzívne pracovalo na slovníkoch spisovného jazyka a do týchto slovníkov bolo treba zahrnúť aj vyjadrovacie prostriedky odborného jazyka. Pravda, v tomto zmysle boli jazykovedci i naše jazykovedné pracoviská skôr iba pasívnymi zhromažďovateľmi slovnej zásoby a v nej i odbornej terminológii, ako to správne konštatoval akad. B. Havránek v svojom článku o založení Československej akadémie vied r. 1952.¹

Spoločenské a hospodárske zmeny po r. 1948 sa však odrážali aj v slovnej zásobe. Vznikali nové vzťahy, nové zariadenia a pre ne sa utvárali nové pomenovania, často aj živelné. Pritom nekontrolované a často i ľubovoľné a neodborné zavádzanie nových názvov vyvolávalo oprávnenú kritiku zo strany jazykovedcov i verejnosti. Okrem toho bolo i podnetom pre budovanie terminologických oddelení v Ústave pre český jazyk i v Ústave slovenského jazyka.

Treba podotknúť, že situácia v slovenčine bola značne odlišná od situácie v češtine. V češtine malo aj odborné vyjadrovanie pomerne dlhú tradíciu, preto aj terminológia bola oveľa viac vypracovaná než v slovenčine. Väčší počet odbor-

¹ B. Havránek, *Výbudování nové Československé akademie věd a Ústav pro jazyk český*, NŘ 36, 1953, 19—27.

Vol. 3
1964

OBSAH III. ROČNÍKA

Články

V Bareš, Karel: Významová nosnost přípony <i>-tron</i> v angličtině	11
Blatná, Libuše: Ke zpracování lékařské terminologie ve Velkém rusko-českém slovníku	143
Bojňanský, Vít — Szirmai, János: Slovensko-maďarské názvoslovie viróz rastlín	218
Dvonč, Ladislav: Jazykovedné termíny motivované menom osôb	332
Hirschfeld, Eugen: Základní termíny ve strojírenské terminologii	86
Horecký, Ján: K charakteristike názvov motýľov	193
Poznámky k terminológii teórie grafov	270
Isačenko, A. V.: K otázke motivácie termínov	257
Kabina, Imrich: Z aktuálnych otázok národohospodárskej terminológie	321
Z ďalších aktuálnych otázok právnej terminológie	30
Z ďalších aktuálnych otázok právnej terminológie	76
Kocourek, Rostislav: Příspěvek ke koordinaci slovenské, české a světové terminologie rostlinných viróz	280
Kruliš, Ivo — Roudný, Miroslav: Vývoj názvosloví vnitřního prostoru vysoké pece	105
Význam názvů železo a ocel	199
Machač, Jaroslav: Odborná terminologie ve výkladovém slovníku	65
Majtánová, Marie: Názvy léčivých rostlin v oravském lékařském rukopise z roku 1760	203
Masár, Ivan: K možnostiam koordinácie odevníckeho názvoslovía	273
Mervart, Miroslav: Obecné zásady tvorby názvů anorganických sloučenin v češtině a ruštině	265
Mihál, Ján: K niektorým pomenovaniám z domáceho tkáčstva	151
Oravec, Ján: Vetosled v spojkových súvetiach z odborného štýlu	1
Spousta, Josef: Příspěvek k pekařské terminologii	94
Zásady koordinácie českej a slovenskej terminológie	129

Diskusie

Blatná, Libuše: Termín — terminologie, název — nomenklatura	340
Dvonč, Ladislav: K hybridným slovám v spisovnej slovenčine	159
K jazykovedným termínom <i>plán</i> a <i>rovina</i>	300
K pravopisu niektorých novších slov na <i>-er</i> prevzatých z angličtiny	47
K termínom <i>jednostranné</i> a <i>obojstranné</i> I (I)	108
Hečko, Vítazoslav: Poznámky k niektorým lesníckym termínom	305
Holý, Ján: Poznámky k slovenskej syntaktickej terminológii	174
Horecký, Ján: K významu prídavného mena <i>jednostranný</i>	171
Využitie predponových slovies v elektrotechnickej terminológii	42
Jeníček, Ladislav: Tvořit, tvářet, tvarovat, ale nikdy nepotvořit	286
Peciar, Štefan: K štylistickým termínom <i>hovorený/ústny</i> — <i>písaný/pisomný</i>	155
Roudný, Miroslav: Některé problémy ve veslařském názvosloví	45
Škodáček, Ludovít: Os, náprava, dvojkolesie, technická převádžka železníc	112
Uhlár, Vlado: O pôvode českého názvu <i>stávek</i>	308
Uličný, Oldřich: Ještě k prádelně zeleniny	345
Zajac, Ján: K problematike súčasnej slovenskej pletiarskej terminológie	233

Zprávy a posudky

Dvonč, Ladislav: Přehled slovenských terminologických příspěvků za rok 1963	374
Garaj, J. K.: Slovenčina vo viacjazyčnom knihovednom slovníku	189
Horecký, Ján: F. Vilček — J. Švec, Naše vtáky	364
L. Žitňan — D. Pospíšilová — J. Huňák, Odborný slovník vinohradnícko-vinářsky	250
Názvosloví plastických hmot a pryže. ČSN 64 0001	185
Pracovné zasadnutie ČSÚTK	192
Štvrté zasadanie Medzinárodnej terminologickej komisie	353
Jurek, Bohumil: Základná optická terminológia	355
K päťdesiatke prof. Jaromíra Běliča	181
Krasnická, Jaroslava: K tvoření terminologie v taneční folkloristice	127
Kříž, Antonín — Tejnor, Antonín: K problematice pravopisu geologických názvů	56

Majtán, Milan: J. Mackú — J. Krejča, Atlas liečivých rastlín	252
L. Thurzová — J. Kresánek — Š. Mareček — K. Mika, Malý atlas liečivých rastlín	255
Majtánová, Marie: Jerzy Kreiner, Słownik etymologiczny łacińskich nazw i terminów używanych w biologii oraz medycynie	126
N. N. Davydov, Botaničeskij slovar rusko-anglijsko-německo-francuzsko-laťinskij	255
Masár, Ivan: Mikuláš Ondrejčka a spolupracovníci, Vnútorné choroby I, II	187
Obrabotka metallov davlenijem. Voločeniye	60
Poluprovodnikovye pribory	61
Poznámky k ďalším slovenským polygrafickým termínom	319
Revízia názvoslovia rohov a parohov	357
Sborník Filozofickej fakulty Univerzity P. J. Šafárika v Prešove Terminológia v 46. ročníku časopisu Naše řeč	64
Michalus, Štefan: J. Nečas — M. Kopecký, Slovensko-český a česko-slovenský slovník rozdílných výrazů	313
Roudný, Miroslav: K vlivu češtiny na bulharské odborné názvosloví	248
Mezinárodní plán k sjednocení úpravy a zpracování několikazyčných slovníků	125
Názvosloví stavebních strojů	58
Stará hornická mluva na Příbramsku	123
Zásady pro tvoření anglických technických názvů	363
Roudný, Miroslav — Tejnor, Antonín: Pravopis v české chemické terminologii	316
Smrčina, Otomar: Jednotná klasifikace průmyslových výrobků v ČSSR	182
Sochor, Karel: Normalizování názvosloví z oboru plemenitby	311
Tanušková, Gertrúda: K vinohradníckej terminológii	63
Latinská terminológia v prírodných vedách	128
Tejnor, Antonín: Slavjanska lingvistična terminologija	246
Tyl, Zdeněk — Tylová, Milena: Přehled českých terminologických příspěvků za rok 1963	116
Vagaš, Štefan: Železničná terminológia I, II	365
	360

VETOSLED V SPOJKOVÝCH SÚVETIACH Z ODBORNÉHO ŠTÝLU

Ján Oravec

S poriadkom viet v súvetiach umeleckého a hovorového štýlu sa usporiadanie viet v súvetiach odborného štýlu čiastočne zhoduje, čiastočne sa od neho odlišuje. V tomto príspevku chceme poukázať na zákonitosti vetosledu v odbornom štýle, aby sme neskoršie mohli s nimi porovnať vetosled vzťažných viet a viet v ostatných štýloch. Vetosled v umeleckom a hovorovom štýle sme zisťovali a overovali v gramatickej excerpácii spojovacích výrazov, uloženej v Ústave slovenského jazyka SAV. Poradie viet v súvetí z novších gramatík si všima Mihálova *Slovenská gramatika II* (str. 190 n.). S vývodmi tejto gramatiky sa len čiastočne zhodujeme. Jednotlivé poznámky venoval vetosledu i J. Mistrík.¹ Prizerali sme i na stav v češtine, ako ho opísal najmä Fr. Trávníček² a sporadicky aj J. Bauer.³

Stav v odbornom štýle sme zisťovali priamym čítaním diel z teoretického i praktického odborného štýlu.⁴

Celkove možno povedať, že jednotlivé druhy súvetí v odbor-

¹ J. Mistrík, *Príspevok ku klasifikácii súvetí*, Sborník FFUK, roč. XI–XII, Bratislava 1959–60, 28, 32, 41.

² Fr. Trávníček, *Mluvnice spisovné češtiny II*, Praha 1951, 728 n.

³ J. Bauer, *Vývoj českého souvětí*, Praha 1960, krátke poznámky na str. 132, 137, 176, 229, 235, 240, 286, 288, 301, 307.

⁴ Vyexcerovali sme tieto diela: Čársky a kol., *Aktuality v traumatológii*; Hroščo, *Úrodnosť pôdy*; Lantay, *Aktuálne otázky národného hospodárstva*; Tomovčík, *Zberové stroje*, Vedecké práce výskumného ústavu lesného hospodárstva v Banskej Štiavnici (skratka les.); Košta, *Zmluvné vzťahy v družstevnom poľnohospodárstve*; Psychologické štúdie II (skratka psych.); Vávra, *Úvod do energetiky*; Mucha, *Chov králikov*; Dérer–Korpeľ, *Jedľa na Slovensku* (skratka jedľa); Kolektív, *Pokroky vo vinohradníckom a vinárskom výskume* (skratka vin.); Škodová, *Liečenie chorých prostredím*; Kresánek, *Sociálna funkcia hudby*; Janšák, *Základy archeologického výskumu v teréne*; Szántó, *Televízne generátory rozkladu*; Čubán a kol., *Špeciálna zooteknika*; Müller, *Vitamíny v živočíšnej výrobe*; Filkorn, *Metóda vedy*; Gešajovský, *Praktický včelár*; Gonda, *Kmitanie pružných telies*; Lajda, *Chirurgia stredného ucha*; Kneppo, *Teória vzduchového transformátora*.

OBSAH IV. ROČNÍKA

Články

Batušek, Jaroslav: Z dějin české terminologie matematické	129
Bosák, Juraj – Rosa, Alexander: Terminológia teórie grafov	85
✓ Dvonč, Ladislav: Jazykovedné termíny so zhodným postpozitívnym prívlastkom	25
✓ Horecký, Ján: Dvadsať rokov slovenskej terminológie	257
Kritériá terminológie	193
Jiráček, Jiří: K diferenčním jevům v české a ruské lékařské terminologii u názvů osob s příponami řeckého a latinského původu	231
Kabina, Imrich: K právnej terminológii v nových kódexoch	321
✓ Kandelaki, T. L.: Vzťah obsahu pojmu a morfematickej štruktúry technických termínov	65
✓ Kocourek, Rostislav: Synonyma v terminologii	201
✓ Termín a jeho definice	1
Krautman, Josef: Synonymie ve španělské silniční a městské dopravní terminologii	335
Kruliš, Ivo – Roudný, Miroslav: Historický vývoj hutnického názvosloví	274
Kuchař, Jaroslav: Některé rysy současné péče o české odborné názvosloví	261
✓ Majtánová, Marie: Názvy cudzokrajných drog rastlinného pôvodu v oravskom lekárskom rukopise z r. 1760	93
✓ Majtánová, Marie – Skladaná, Jana: Názvy mier a váh v slovenských lekárskech rukopisoch zo 17. a 18. storočia	235
Man, Oldřich: Termín a kontextové vztahy	80
✓ Masár, Ivan: K slovesám s předponou <i>pre-</i> a ich českým ekvivalentom	35
Mervart, Miroslav: Konfrontace názvosloví kyslíčníků v češtině a ruštině	266

Pikorová-Bartáková, Jarmila: Niekoľko pripomienok k leteckým termínom	42
Straková, Vlasta: K některým otázkám základní lingvistické terminologie	342
Šáda, Emilián: Termín <i>rezerva</i> v ekonomickém názvosloví	146
Uhlár, Vlado: Názvy pre prasliky na vretenách v slovenskom ľudovom názvosloví	219
Z obuvníckej terminológie	153

Diskusie

Dvonč, Ladislav: K syntaktickým termínom <i>veta</i> a <i>výpoveď</i>	173
✓ Názvy jazykov v jazykovednej terminológii	294
Syntaktické termíny <i>jednočlenná veta</i> a <i>dvojčlenná veta</i>	109
Hirschfeld, Eugen: Terminologie ve strojírenské technologii	162
Horecký, Ján: K terminológii strojárkej technológie	102
Laifers, Anton: Ešte raz k niektorým lesníckym termínom	247
Löbl, Ivan: Poznámky k zavádzaniu slovenských mien živočíchov	346
Madlen, Ján: Návrh nového slovenského názvoslovía chrobákov	47
Návrh nového slovenského názvoslovía chrobákov (pokračovanie)	180
Návrh slovenského názvoslovía chrobákov (dokončenie)	244
Mendlová, Helena: K problematice pravopisu chemického názvosloví	177
Tejnor, Antonín: Diskuse o chemické terminologii	284
Tomiš, Karol: Vyprávět či rozprávět?	106

Zprávy a posudky

Bibliografia prác Komitétu pre vedecko-technickú terminológiu AN SSSR	307
Buzássyová, Klára: Maďarsko-česko-slovenský a slovensko-česko-maďarský technický slovník	255
Drozd, Lubomír: Nové publikace se zemědělskou terminologií v NSR	121
Dvonč, Ladislav: Dva terminologické príspevky v Sborníku Pedagogického inštitútu v Plzni	252
problému slovíes ako termínov	59

✓ Prehľad slovenských terminologických príspevkov za rok 1964	375
Horecký, Ján: Lingvističeskaja terminologija i prikladnaja toponomastika	57
✓ O vzťahu terminológie a frazeológie	250
✓ Pracovná porada Medzinárodnej terminologickej komisie	303
Kučerová, Eleonóra: Ema Hušková a kol., Rusko-český právnický slovník	362
Majtánová, Marie: B. Bartnicka-Dąbkowska, Polskie ludowe nazwy grzybów	127
Zbigniew Podbielkowski, Słownik roślin użytkowych polski-la- ciński-angielski-francuski-niemiecki-rosyjski	306
Masár, Ivan: Bibliografie odborných překladových slovníků	125
E. F. Skorochočko, Voprosy teorii anglijskogo slovoobrazovanija i jeho primenenijs k mašinomu perevodu	299
✓ Moravcová, Ven: Poznámky k využití jednoduchého mecha- ničního prostředku při práci na slovníku	357
✓ Novák, Josef: Ke koncepci kapesního polytechnického slovníku	351
Roudný, Miroslav: Mezinárodní unifikace pojmů a názvů	115
Slivková, Viera: O. Lauko, Rusko-slovenský a slovensko-ruský stavebnický slovník	190
Sochor, Karel: Metodické pokyny a pomůcky pro normalizační činnost	188
Stehliková, Irena: Papíry, kartóny a lepenky. Názvy vlastností a vad. ČSN 50 003	360
Tanušková, Gertrúda: O právnej terminológii	304
Terminológia mechanizácie poľnohospodárstva	126
Vyznačenie výrobku, označenie výrobku	124
Tyl, Zdeněk – Tylová, Milena: Přehled českých terminologických příspěvků za rok 1964	365

ČESKOSLOVENSKÝ TERMINOLOGICKÝ ČASOPIS

Hlavný redaktor dr. Ján Horecký, DrSc.

Výkonný redaktor Ivan Masár

Redakčná rada: člen korešpondent ČSAV Jaromír Bělič, dr. Ján Horecký, DrSc., prof. dr. Milan Jelínek, CSc., prof. dr. Eugen Jóna, CSc., Jaroslav Kuchař, CSc., Ivan Masár, dr. Štefan Peciar, CSc.

Redakcia: Bratislava, Klemensova 27

266

Československý terminologický časopis

1

ROČNÍK IV • 1965

Vol. 5
1966

Oznámenie redakcie

Redakcia Československého terminologického časopisu oznamuje, že od r. 1967 bude namiesto ČSTČ vychádzať časopis Kultúra slova, ktorý sa bude venovať otázkam slovenskej terminológie a jazykovej kultúry.

ČESKOSLOVENSKÝ TERMINOLOGICKÝ ČASOPIS

Hlavný redaktor dr. Ján Horecký, DrSc.

Výkonný redaktor Ivan Masár

Redakčná rada: člen korešpondent ČSAV Jaromír Bělič, dr. Ján Horecký, DrSc., prof. dr. Milan Jelínek, CSc., prof. dr. Eugen Jóna, CSc., Jaroslav Kuchař, CSc., Ivan Masár, dr. Štefan Peciar, CSc.

Redakcia: Bratislava, Klemensova 27

OBSAH V. ROČNÍKA

Články

Bárta, Rudolf: Fajáns a majolika	34
Název a pojem <i>keramika</i>	31
Bartáková-Pikorová, Jarmila — Barták, Josef: Názvy částí letadlových systémů	81
Doruľa, Ján: O niektorých starých slovenských slovách a právnych termínoch	302
Drozd, Lubomír: O některých přístupech k odbornému jazyku v Německé spolkové republice	193
Dvonč, Ladislav: K některým základním onomastickým termínům	215
Hirschfeld, Eugen: Terminologie ve strojírenské technologii	97
Horecký, Ján: K histologickému názvosloviu	193
Jeníček, Ladislav: Několik poznámek k vývoji terminologie nauky o kovech	231
Jóna, Eugen: K začiatkom štúrovskej terminológie	257
Kabina, Imrich: Z ďalších aktuálnych otázok právnej terminológie	270
Kapanadze, L. A.: Termín a terminológia	1
Kocourek, Rostislav: K metodě zpracování dvoujazyčného odborného slovníku	65
Krasnická, Jaroslava: Pojmenování českých lidových tanců	129
Krautman, Josef: Sufix <i>-dora</i> ve španělské terminologii silničních a stavebních strojů	296
Křížek, Jiří — Kuchárová, Jiřina: Poznámky k vývoji českého psychiatrického vyjadřování	292
Kuchar, Rudolf: Slovo <i>svedomie</i> v historickom vývine slovenskej právnej terminológie	163
Majtánová, Marie: Z vývinu slovenskej botanickej terminológie	242
Mervart, Miroslav: Konfrontace názvosloví kyselin a zásad v češtině a ruštině	224
Roudný, Miroslav: Studium vzájemného vztahu české a slovenské terminologie rozбором paralelných textů českých a slovenských	13
Spúrek, Milan: K revizi terminologie svahových jevů	282
Vlk, Alexej: O překládání názvů specificky cizích reálií	24

Diskusie

Adámek, Vladimír: Názvosloví obalové techniky	170
Dvonč, Ladislav: Ešte k prídavným menám <i>juhoslovanský</i> a <i>južnoslovanský</i> v odbornom názvosloví	113
Vulgárna latinčina, demotická egyptčina	51
Gola, Elemír: Poznámky k slovenskému názvosloviu hmyzu a k návrhu slovenských názvov chrobákov	37
Madlen, Ján: O potrebe nových názvov v zoologickej nomenklatúre	42
Minich, Ľudovít: Na okraj slovenskej geodetickej terminológie	243
Papánek, František: K termínom <i>kultúrny les</i> , <i>pestovaný les</i> , <i>umelý les</i>	109
Veselý, Jiří: Několik poznámek k šachové terminologii	182
Zachar, Dušan: Nové termíny v zalesňovaní	46
Význam termínov <i>sutinové prúdy</i> a <i>sutinové povodne</i>	308

Zprávy a posudky

Dvonč, Ladislav: Gramatické dielo Antona Bernoláka	189
Jazyk a štýl modernej prózy	59
Přehľad slovenských terminologických príspevkov za rok 1965	331
Príspevky o jazykovednej terminológii v Sborníku prací filosofické fakulty brněnské university	117
Horecký Ján: Flóra Slovenska I	318
Malý klúč výtrusných rastlín	127
O. Ferianc, Vtáky I (Stavovce Slovenska II)	122
Masár, Ivan: M. Ondřejčka a spolupracovníci, Vnútorné choroby III, IV	126
Niektoré otázky terminológie	315
S. Šalín — M. Šalínová — O Peter, Slovník cudzích slov	252
Vzťah terminologickej a bežnej slovnej zásoby	57
Znova o Atlase liečivých rastlín	255
Masárová, Margita: B. Čebotarev — T. Haburčák — S. Švagrovský, Ruština pre technikov	124
Šabršula, Jan: Vědecké dílo o francouzské letecké terminologii	254
Tyl, Zdeněk — Tylová, Milena, Přehled českých terminologických příspěvků za rok 1965	321
Register	383
Rejstřík	337

TERMÍN A TERMINOLÓGIA¹

L. A. Kapanadze

Termíny sú bohatou časťou lexiky moderných jazykov a hrajú dôležitú úlohu v ich vývoji. Podľa výpočtov českého jazykovedca K. Sochora 90 % nových slov patrí k vedeckej a technickej terminológii.² Termíny sú „najovládateľnejšou“ súčasťou slovnej zásoby. Preto má vytváranie terminológií rôznych vied, t. j. terminologická prax, nielen praktický, ale aj veľký teoretický význam a je príkladom účelného prispôsobovania jazykových prostriedkov potrebám výmeny skúseností v ľudskej spoločnosti. Skúmanie vzájomného pôsobenia terminológií rôznych vied a ostatnej slovnej zásoby predpokladá presnú odpoveď na otázku, v čom spočíva podstata termínu ako osobitnej lexikálnej jednotky. Takáto odpoveď však nejestvuje.

Slovo *termín* používa sa v jazykovede v najrozličnejších, často neurčitých významoch. Hovorí sa o termínoch vedeckých, umeleckých, technických, o všeobecne politických a športových termínoch, ako aj o bežných termínoch, o termínoch príbuzenstva, hodnotiacich termínoch, o termínoch farebného spektra. Terminológia sa spomína jednak vtedy, keď ide o také lexikálne jednotky, ktoré tvoria viac-menej uzavretú sémantickú skupinu alebo triedy ekvivalentných významov, jednak vtedy, keď sa chce zdôrazniť pomenovacia funkcia celého radu slov. N. Kruševskij písal o prirodzenej terminológii jazyka, pričom mal na mysli pomenovanie predmetov, ktoré sa menia veľmi pomaly (pomenovania rastlín a zvierat).³ S. Ullman delí celú slovnú zásobu podľa princípu „odborné a všeobecné termíny“; odbornými termínmi rozumie slová presne určené a konkrétne a všeobecnými termínmi

¹ V štúdií sa skúma vedecko-technická terminológia. Umelecké, všeobecne politické, športové a iné termíny sa neskúmajú.

K. Sochor, *Příručka o českém odborném názvosloví*, Praha 1955.

N. Kruševskij, *Očerkek nauki o jazyke*, Kazaň 1883, 134–135.